

Arkistokuvailun ja EAD3:n suhde Finnaan

ARKISTOKUVAILU

EAD3

FINNA

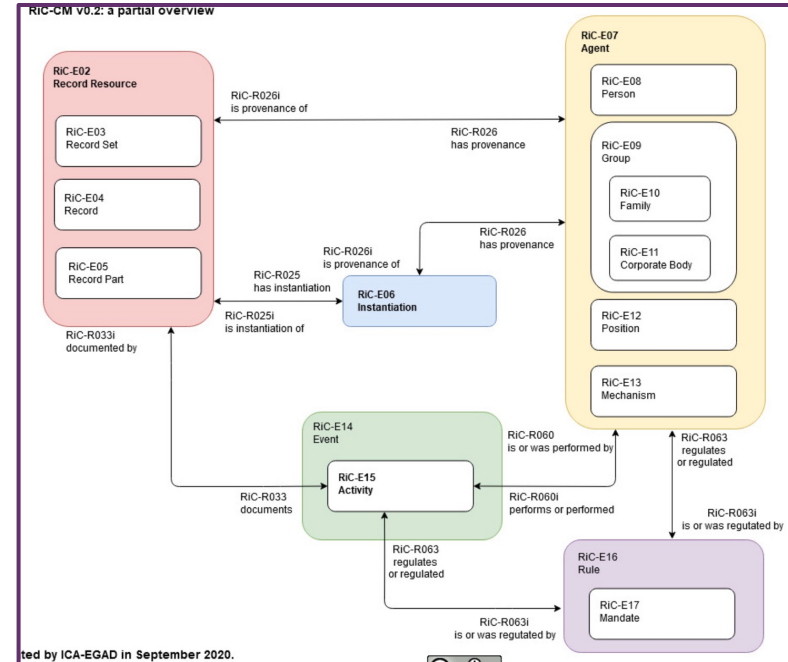
Piia
Naukkarinen,
4.10.2023

Bodundenlag.

Kuva: SLS /Finna.fi.. Byggnadsskick
och byform, CC BY 4.0

- Arkistokuvailusta
- EAD3- ja EAC-CPF-formaateista
- Edellisten suhteesta toisiinsa ja Finnaan ja käytettävyytutkimuksiin.
 - Myös haku
- Pohdittavaa
 - Kuinka tuttu EAD3 on suomalaisissa arkistoissa?
 - Miten kuvailuohjeet on organisaatiossasi kehittyneet?

- Arkistokuvailun ominaispiirre on, että tietovarannon kuvailutietojen kokonaisuus muodostuu sekä tietovarantoa itseään että sen **konteksteja** kuvaavista metatiedoista.
- **Kuvailu on tietovarannon löytämisen, tunnistamisen, valinnan sekä käyttöön saamisen ja ymmärrettävyyden edellyttämien metatietojen kokonaisuus.**
 - Lähde: Jaana Kilkki (Kenneth Ahlforsin esitys, 22.11.2013).

Florence Clavaud (Archives nationales de France), member of EGAD,
lead of EGAD Ric-O team

International Council on Archives Expert Group on Archival

Description (ICA EGAD)

CC BY 4.0

- **Suomessa**
arkistonmuodostaja ja
provenienssi on
tärkeässä osassa
kuvailussa.
 - EAD3ssa “origination”,
myös “creator”
- Erilaiset pääsyräjoitukset
erityisesti verkon kautta
tapahtuvassa käytössä ovat
ominaisia arkistoaineistoille.
- Hierarkkinen kuvailu ja
järjestäminen: ylemmällä
kuvailun tiedon tulisi koskea
kaikkea alempana
hierarkiassa olevaa.

- Mitä kuvailusäännöstöä tai -ohjetta noudatatte omassa organisaatiossanne?
 - *JHS 143. Asiakirjojen kuvailun ja hallinnan metatiedot. (2006)*
 - *Arkistojen kuvailu- ja luettelointisäännöt. Helsinki 1997.*
 - *Jokin uudehkoon kansalliseen käsittemalliin pohjautuva?*
 - *Muu, mikä?*

Arkistokuvailun suhde EAD3 (ja EAC-CPF) - formaatteihin

Aineisto- ja toimijakuvalu

- EAD3: ylläpidettävä formaattiversio arkistotiedon siirtoon ja näyttämiseen.
- EAD3a voi käyttää monilla eri tavoilla, siksi Finna (ja joskus KA) tarjoaa ohjeistusta sen käyttöön järjestelmätoimittajille.
 - **Suomalaista arkistokuvailutapaa se ei tue optimaalisesti.**
- “Tänään EAD on kuvailun ja luetteloinnin valtavirtaa, mutta Suomi ei ole koskaan mennyt siihen mukaan. Nytkin arkistohakemistojen yhteiskäyttöisyyttä haetaan toiselta pohjalta.”
 - Pekka Henttonen, 2014, Reunamerkintöjä-blogi.

- Ei tue kuvailun aloittamista arkistonmuodostajatasolta ts. arkistotaso on ylin mahdollinen taso.
- Mahdollistaa samojen tietojen tuomisen lukemattomilla eri tavoilla, mikä haittaa yhtenäisyyttä.
 - Aiheuttaa myös ylläpitokustannusten nousua.

Saatavuustiedot Arkistorakenne

</>

Metadata (EAD3)

```
<?xml version="1.0"?>
<c level="item">
  <did>
    <unitid identifier="168146400396300">SLS 351 teckning 122</unitid>
    <unitid identifier="SLS 351 teckning 122" label="Vanha tekninen"/>
    <unitdate>1923</unitdate>
    <unitdate normal="1923-XX-XX/XXXX-XX-XX">1923</unitdate>
    <unittitle lang="swe">Ugn i Eskils hemman.</unittitle>
```

- **EAC-CPF eli Encoded Archival Context - Corporate Bodies, Persons, and Families**
- Yhteisöt voivat olla yrityksiä, järjestöjä, orkestereita tms.
- Henkilöt ja suvut on hyvä linkittää toisiinsa, jos mahdollista.
- Finnassa toimijatietueille oma sivu, jossa mahdollista näyttää aineistot, jotka toimija on luonut (tekijänä) ja, joissa toimija on aiheena.

Henkilö

Canth, Minna

kirjailija, toimittaja, kolumnisti, kauppias

Aineistot

[Hae tekijöistä](#)

[Hae aiheista](#)

Minna Canth oli suomalainen kirjailija, lehtinainen, liikemies, yhteiskunnallinen vaikuttaja ja ta

Syntymäaika 19.3.1844

Kuolinaika 12.5.1898

Ammatti kirjailija
toimittaja
kolumnisti
kauppias

Muut nimimuodot Canth, Ulrika Wilhelmina
Wilja, Minna
Johnsson (1844 – 1865)

Liittyvät paikat Tampere (Syntymäpaikka)
Kuopio (Kuolinpaikka)
Jyväskylä (Henkilöön liittyvä paikka)

Julkaisut [Kansallisbiografia](#)
Maijala, Minna: Herkkä, hellä, hehkuva – Minna Canth.
23656-6.

LISÄÄ ▼

Lähteet AHAA consortium

Liittyvät toimijat Palmroth, Matilda Charlotta -, On sukulainen
Canth, Elli Vilhelmina -, On vanhempi
Canth, Maiju -, On vanhempi
Andersin, Lyyli Augusta -, On vanhempi
Canth, Jussi -, On vanhempi

Käyttäjätutkimuksista poimittua

Kyselyt, käytettävyydestaukset, haastattelut ym.

Mitkä asiat toimivat käyttäjien mukaan Finnassa?

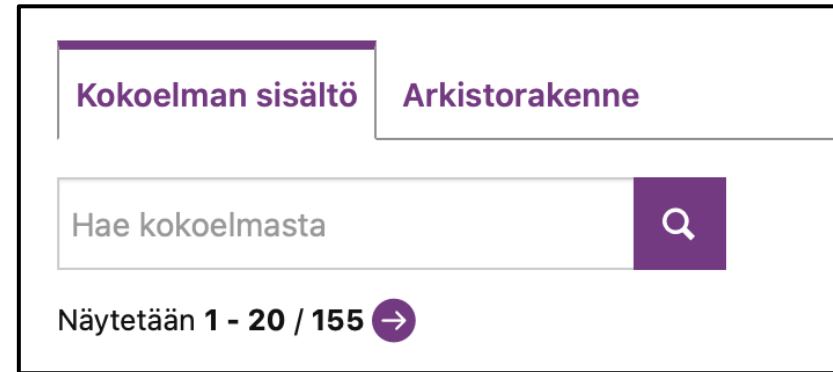
- Arkistorakenne-välilehti
 - Tietuesivu
 - Collection-sivupohja
(ylimmällä kuvailutasolla)
 - Haku
- (Mutta välilehti putoaa välillä piiloon.)

Mitkä eivät toimi Finnassa käyttäjätutkimusten mukaan?

- Katso myös -suosittelemu
- Saatavuustietoja eli käyttöönosaamistietoja ei löydetty välilehdiltä;
 - Sijaintitiedot tosin osattiin hahmottaa ilman välilehteäkin (välilehdellä mahdollista tarjota tarkempia tietoja).
- Collection-sivupohja:
 - Kukaan testaaajista ei huomionnut arkiston sisällön rajauspalkkia sivussa. *Eli sivupalkkeja ei yleisemminkään huomattu tai käytetty intuitiivisesti. Käyttäjiltä kyllä kysyttiin että miten etsisit tiettyä aineistoa tai aineistotyyppiä)*

Suunnitelmia ja toteutuksia edellisten parantamiseksi

- Katso myös -laatikko siirretään sivun alaosaan, jotta välilehdet eivät putoa liian alas sivulla.
- Katso myös -suositteleva parannetaan.
- Arkiston tai kokoelman sisältö -välilehti laitetaan kaikkiin kuvailutasoihin eli tietueisiin.
- Viitetietojen parantaminen.
- Lisäksi tällä hetkellä tutkitaan, millainen hierarkian rajausta toimisi arkisto- ja museoaineistojen käyttäjillä.
 - Käytännössä vain arkisto- ja museotyöntekijät ovat toivoneet tällaista ominaisuutta Finnaan.

Finna ja arkistokuvailu

- Arkistoaineistojen haussa pääosassa ovat tutkimusten mukaan henkilöiden nimet, paikan nimet ja aika.
 - Finna tukee näitä melko hyvin metatietojen osalta, mutta:
- Sisältöihin ei usein vielä voi kohdistaa hakuja, mutta tämä on selvästi etenevä trendi.

- Arkistonmuodostajan ja arkiston nimi on usein sama
 - Käyttäjää voisi helpottaa arkiston nimeäminen arkistoksi
 - Am: Nälkäisten maukujen liitto
 - ➔ Arkiston nimi: Nälkäisten maukujen liiton arkisto
- Tällä tavalla olisi mahdollista erottaa myös erilaiset aineiston kerääntymistavat eli esim. arkistot ja kokoelmat toisistaan.
 - Perehtymättömälle käyttäjälle tällä ei tosin ole merkitystä.

- Monien aineistojen kuvailu noudattaa (nyt jo vanhentunutta) ABC-kaavaa.
 - Tällä on se hyvä puoli, että se yhdenmukaistaa kuvailua enemmän kuin nykyaikaiset “kuvailukaavat”.
- Runsaasti erilaisia tapoja esittää aiheita on ilmennyt viime aikoina.

```
<controlaccess>
  <geogname>
    <part>Orimattila</part>
  </geogname>
  <subject>
    <part>Elintarviketeollisuus</part>
    <part>Myllytuotteiden valmistus</part>
  </subject>
  <subject>
    <part>Elintarviketeollisuus</part>
    <part>Yritykset</part>
  </subject>
  <subject>
    <part>Puunjalostusteollisuus</part>
    <part>Saha</part>
  </subject>
  <subject>
    <part>Puunjalostusteollisuus</part>
    <part>Yritykset</part>
  </subject>
</controlaccess>
<userrestrict encodinganalog="https://rightsstatements.o
<p>K&#xE4;ytt&#xF6;lisenssi&#xE4; ei ole m&#xE4;&#xE4
```

Kertokaa teidän huomioitanne

Lisää kyselyosuudessa.

Finna-posti@helsinki.fi

Kiitos!

Finna-posti@helsinki.fi

Kansalliskirjasto

Kirjastoverkkopalvelut

#Finnafi

[Facebook.com/finnapalvelu](https://www.facebook.com/finnapalvelu)

[Twitter.com/finnafi](https://twitter.com/finnafi)

[Instagram.com/finna.fi](https://www.instagram.com/finna.fi)

[finnafi](https://www.youtube.com/finnafi)